

ידיעות „און“

החודש	1968/69	1967/8	1966/7	1965/6
נובמבר	60.9	59.0	58.9	61.1
דצמבר	60.7	57.7	58.7	61.1
ינואר	60.1	55.5	57.8	59.3
פברואר	58.2	54.2	58.8	58.1
מרץ	59.5	54.4	58.1	57.9
אפריל	60.7	57.1	59.3	59.5
מאי	59.9	58.2	59.1	60.0
יוני	58.9	58.4	61.3	59.4
יולי	59.9	56.2	57.0	58.0
אוגוסט	67.5	65.3	63.4	65.4

יש לציין במיוחד את החלוקה המאוזנת בשי- מוש הרחב בכל הפריים הבדוקים בהתאם לדרי- שות בעלי העדרים לגבי הפרות השונות. בשנה האחרונה בוצעו 12,000 הזרעות בזיר- מת „עדי“, 12,000 מ„ברקן“, 10,000 מ„בני“, 7,000 מ„צין“, 7,000 מ„בראון“, ועוד אלפי הזר- עות מהפריים: „נצר“, „צהל“, „בינגו“ ו„קרוזו“.

קשיים בהתעברות

ד"ר הררי והח"מ ביקרו במשקים אחדים וניסו לברר אילו הם הגורמים לקשיים בהתעב- רות ומצאו שאפשר להצביע על ליקויים בהזנה — כגון תפריטי מזון לפרות שאחרי ההמלטה, בהם בלט חוסר בחומר יבש ממספוא גס, גודש במזון מרוכז, תופעות של תת־חזונה בעגלות אחרי עונת המרעה, או בגלל הזנה בקש וכדומה. נתגלו גם ליקויים במימשק, כגון — הזרעת פרות מוקדם מדי אחרי המלטתן הראשונה, או הסרת הגוף הצהוב מוקדם מדי אחרי ההמלטה בגלל „התערבותו“ של הרפתן בטיפולים. לשם תיקון המצב בהתעברות ניתנו והופצו המלצות דלהלן:

1. בעקב השימוש בזירמה קפואה יש להימנע מהזרעת הפרה בשלבים הראשונים של ההת- ייחמות; המועד המתאים להזרעה הוא — כעבור 9 עד 28 שעות של התייחמות „עומ- דת“ (Standing heat).

בטיפוח ובפוריות

באסיפת „השרות“ ואחריה — ב„משק הבקר החלב“, הושמעו דברים בסיגנון חדש לשאלת איחוד האגודות להזרעה.

במקום „גילוי תנופה רבה“ לאיחוד, מדובר „בתועלת שבקיום שתי אגודות בנפרד“, ואף הועלתה „חשיבות תמריץ התחרות בין שתי האגודות“.

ההצעה בדבר הקמת בנק משותף לזירמה אינה אלא מס־שפתיים, כי אין אפשרות להגשים את הדבר, ללא מסגרת אירגונית משותפת שתהיה מוסמכת להכריע בבעיות רבות, כשאך זרק קידום מטרות הטיפוח כשלעצמן משמשות גר לרגליה; והבעיות רבות הן, כגון: קביעת סולם העדיפות בין הפריים, בחינה יסודית של תכונות תורשתיות שונות אשר מוריש כל פר וחשיבותו בשיבוש העדר לעתיד לבוא, ועוד כהנה וכהנה; לדעתי רק ועדת טיפוח משותפת יכולה לדון ולהחליט אל־נכון בשאלות אלה.

חבל שרות ה„קלייזל“ והערכת „חור הגרוש“ קבעו את עתיד ההזרעה בארץ. אנו נקבל את ההזמנה להתמודדות ונעמוד בה.

מן הראוי לציין שהנהלת „און“ הקציבה להשתלמותו של דן קלי בהקפאת זירמה באיר- פה כ־60% מהוצאותיו, וזאת — מתוך כוונה שזהו הצעד הראשון בדרך לאיחוד האגודות וכינון בנק ארצי לזירמה.

תוצאות ההתעברות

בשנה זו הראשונה בה אנו עובדים באופן מלא בזירמה קפואה בצורת כופתיות, עלתה הפוריות לרמה שלפני 4־3 שנים, וזה — למרות שבשנים ההן תנובות החלב היו גמוכות יותר, כשבתנאים אלה, כידוע, ההתעברות קלה יותר. להלן תוצאות ההתעברות לפי חודשי השנה, החל מ־65/66 ועד 68/69¹.

1) שיעורי ההתעברות, הם לפי בלתי חוזרות לאחר 30 — 60 יום, תוך שימוש בזירמה קפואה בכל השנים האלה.

2. ההזרעה הראשונה לפרות צעירות (שאחרי המלטה ראשונה), שתינתן רק כעבור 3 חודשים מהלידה. לפי סקר אמריקאי נמצא שנגרם נזק ניכר כשהמלטה השניה חלה כעבור 13 חודש מההמלטה הראשונה. לפי הנתונים שרוכזו ב"און" יוצא שהגיל המתאים להמלטה שניה הוא 38 חודש.
3. אין להזריע פרה שעצרה שיליה, או המליטה תאומים בטרם עברו 90 יום, לפחות, מההמלטה.
4. בעדר גדול יש להקדיש חצי יום עבודה, מדי יום-ביומו של עובד המכיר את העדר, לשם פיקוח וביקורת ההתייחסויות בפרות ובעגלות. "ההשקעה" בעבודה זו תשתלם כפלי-כפליים.

ניתוח סטאטיסטי של כרטיסי ביקורת-החלב ומסקנות

במחקר משותף עם נירבגיה של הנתונים שהצטברו במשך שתי שנים ומחצה בכרטיסי ביקורת החלב, שנערך באמצעות מחשב משוכן לל ביותר, נמצא שהתנובה הממוצעת של המב-כירות, הממליטות בגיל שלמטה מ-25 חודש פוחתת ב-100 ליטר ויותר לכל חודש/גיל, וכן היא גדלה ב-70 ליטר לכל חודש/גיל כשהמבכירות ממליטות בגילים שלמעלה מ-25 חודש. חשוב לציין שהממצאים הנ"ל שרירים וקיימים גם בתנובות שאחרי המלטה שניה, כלומר – הפרות שממליטות פעם שניה בגיל 38 חודש מניבות בממוצע כ-100 ליטר יותר לכל חודש/גיל, בהשוואה לאלה שממליטות בשניה בגיל צעיר יותר.

במיבחנים

קיבלנו תוצאות חדשות למיבחנים המבוססים על 122 ימי החליבה הראשונים. במחקר בנורבגיה נמצא שיש מיתאם (קורא-לאציה) של 0.92 בין תוצאות המיבחנים של 122 ימי חליבה לאלה של 305 ימים. היוצא מזה שנוכל לסמוך בנאמנותם של מיבחנים אלה. בימים אלה הוצאנו לוח-קיר חדש ובו מרו-כוזת תוצאות המיבחנים של 12 פרים (לפי 122 י"ח), אשר זירמתם עומדת לרשות הבוקרים.

יש להצביע על 3 בנים של "בראון" שנתגלו כמצטיינים מבחינות שונות. ההשקעה הגאנאטית מיבחנים אלה מצביעים על הישג רב בהשבת כל העדרים של "און" הודות לביצוע תכני-תנו הטיפוחית במשך שנים רבות. כהוכחה לכך תשמש הירידה בדרגתם של פרים "וותיקים" במרוצת השנים לאחר עריכת מיבחנים נפרדים מהזמן האחרון, בפריים "חדשים". להלן דוגמאות אחדות לתופעה זו:

הפר	ההפרש הצפוי, לפי המיבחנים במרוצת השנים		
	1969	1968	1966/7
עוזי	-0.10	+0.53	+1.52
עדי	+0.43	+1.11	+1.97
חלוץ	-0.08	+0.94	+1.29
בראון	+0.85	+1.32	+1.29

הערה: נתונים אלה של "ההפרש הצפוי" הם בק"ג חלב ליום, בתקופה של 122 ימי החליבה הראשונים.

בדיקות זירמה

זה שנים רבות שלא מצאנו שום קשר בין טיב זירמתו של פר ופוריותו; לעומת זאת מצאנו קשר כל-שהוא בין אי-היציבות בטיב הזירמה לבין התנדודות בפוריותו. גם בזירמה הקפואה חוזרת אותה התמונה. בזמן האחרון נתפרסם סיכום מעניין בנדון ע"י ד"ר איבל, המומחה הגרמני בהזרעה מלאכותית; הוא כותב, על יסוד מחקריו וממצאיו בזירמה קפואה, שאין קשר בין תוצאות מיבחן התנועה בזירמה או בדרגת ריכוזה לבין תוצאות ההתעברות ממנה.

לא צורת ההתקדמות של תאי-הזרע, הנקבעת באמצעות המיקרוסקופ, ולא מהירות התקדמותם מאפשרים חריצת משפט על כושר ההפראה של הזירמה. אולם יש לפסול כל זירמה שהינה למטה מהטיב הסטאנדארטי של אותו פר עצמו.

הזמנה חדשה של זירמת פרים בדוקים מארה"ב

וועדת הטיפוח החליטה להזמין 120 מנות זירמה מ-4 פרים שהצטיינו באופן מיוחד במיב-

חניהם בארה"ב. מחיר הזרמה הוא גבוה מאוד ומנה אחת תעלה כאן כ־100 ל"י. בארצות הני"ל והם עוסקים בהכשרת התנאים לכיצוע הדבר. הגיעו גם פניות בדבר ייצוא פרים בדוקים (שזכו בדרגה שניה במיבחנים בארץ) מצפון איטליה ומקאניה. עניינים אלה נמצאים בדיון ובטיפול. שני רופאים וואטרינאריים שלנו נמצאים „און", אוקטובר 1969 משה היימן

סקר פרי ההזרעה בישראל

שנת תשכ"ט הנה השנה העשירית, בה אנו סוקרים את תנועת העדר ומצבת הפרים באגודות ההזרעה. בשנה זו נמשכה המגמה של הגדלת מספר הפרים, בד־בד עם בירור חריף בין הפרים שהגיעו למבחן. בסוף תשכ"ט הגיע מספר הפרים ל־113 לעומת 67 פרים לפני 5 שנים. התוצאות של הגדלה זו יורגשו בעתיד הודות לסיכויים למצוא פרים מצטיינים במיוחד.

טבלה 1. מצבת הפרים ב־1 באוקטובר, לפי השנים

השנה	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
מס' הפרים	77	77	76	67	71	67	80	81	92	100	113

טבלה 2. הרכב הפרים לפי הגיל ביום 1.10.69

הקבוצה	שנות ההולדת	מספר הפרים		
		אול	השרות	ס"ה
בדוקים קשישים	1959/61	5	3	8
בדוקים צעירים	1962/64	4	6	10
בהמתנה	1964/65	8	9	17
בהמתנה	1966	14	11	25
בהמתנה	1967	15	9	24
צעירים	1968	16	13	29
ס"ה	—	62	51	113

בתשכ"ט נרכשו ע"י האגודות 31 פר (2 ילודי 1967, 29—1968) והוצאו 18 פרים, מהם — 13 מטעמי סלקציה.

טבלה 3. פירוט סיבות היציאה של הפרים

ס"ה	תנובה	גוף	עטין	פוריות והקפאה	מחלה ושונות	זיקנה	מתו	ס"ה
תשכ"ט	13	—	—	4	—	1	—	18
9 שנים	47	24	10	17	8	16	6	128
10 שנים	60	24	10	21	8	17	6	146